

Helse, medisin og befolkningsutvikling i Norge

ARTIKKEL

LARSEN Ø

FALKUM E

Sammendrag

Hvis man ser folkehelsens, medisins og helsevesenets historie gjennom de siste tusen år i et demografisk perspektiv, fremgår det at grunnlaget for medisins virkeområde har forandret seg meget sterkt, spesielt i løpet av de siste tohundre år, både hva angår den faglige og administrative bakgrunn og når det gjelder befolkningens størrelse, bosettingsmønster og levekår. Til tross for en langvarig befolkningstilbakegang etter svartedauden, har det vært en befolkningsøkning som på 1800-tallet var spesielt preget av at dødeligheten sank før fødselstallet begynte å avta, slikat folkeveksten ble særlig sterk. Den medisinske vitenskaps og helsevesenets betydning for befolkningsutviklingen ble for Norges vedkommende først merkbar fra begynnelsen av 1800-tallet, men da først og fremst som resultat av forebyggende og sosialmedisinsk innsats.

Betydningen av den kurative medisin, sett som innvirkning på demografiske parametere, kom først med den effektive infeksjonsbekjempelsen i det 20. århundre. Medisins faglige utvikling skjøt betydelig fart i den samme perioden, men både faglig fremgang og praktisk helsearbeid må sees i sammenheng med de sosiale rammebetingelsene. Like viktig for praktisk medisin og helsearbeid er det at man har beveget seg fra et samfunn der sykdom og død var en naturlig del av hverdagen, til et samfunn der helse og god funksjon inntil høy alder oppleves som en rettighet.

Publisert: 10. desember 1999. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 23. mars 2026.